

Arrangementer/aktiviteter 2011.

1. **Onsdag den 23. marts.** Generalforsamling på Dagcentret i Frederiks kl. 19. Når generalforsamlingen er færdig kl. 19,30, vises der gamle Frederiksfilm, som også ikke-medlemmer er velkomne til at se, og senere på aftenen er foreningen vært ved en kop kaffe/te og kage.

Velbesøgt generalforsamling og et godt år for Lokalhistorisk Forening

Ved Lokalhistorisk Forenings generalforsamling den 23. marts på dagcentret i Frederiks kunne formanden, Inger Merstrand, fortælle om et uændret medlemstal og om stor tilslutning til de forskellige arrangementer. Bortset fra et foredrag ved generalforsamlingen 2010 var de alle foregået i samarbejde med lokalarkivet. Formanden fortalte om en bustur til Viborg Stiftsmuseum, to guidede ture ved henholdsvis Karup Å ved Høgild og i Resen Brun-kulslejer, to foredrag på Dagcentret i Frederiks og en stor og helt unik udstilling med rigtig mange effekter fra Anden Verdenskrig.

I december fik alle medlemmer som sædvanlig en årskalender med gamle billeder fra egnen og tilhørende tekst ved Inger Merstrand. Kalenderen er en tradition og udkom denne gang for 10. gang. Formanden nævnte også indkøb af en såkaldt "landråber", som foreningen har haft megen glæde af, og som fungerer upåklageligt både inden- og udendørs. I 2011 er der planlagt en bustur rundt i Høgild i maj med Bendt Søbjerg som guide samt et foredrag næste vinter ved Bjarne Nielsen Brovst.

Der var genvalg over hele linjen til alle, der var på valg. Kun bestyrelsessuppleanten, Nanny Würtz, ønskede ikke genvalg og blev afløst af Inga Hørdum. Efter konstitueringen ser bestyrelsen sådan ud: Inger Merstrand er formand, Jan Højgaard næstformand og sekretær, Jørn Nødskov kasserer, Inga Graversgård webmaster, og Svend Gjødesen, Svend Andersen og Aase Gude er alm. bestyrelsesmedlemmer. Inga Hørdum og Erik Højgaard er suppleanter for henholdsvis bestyrelse og revisor.

Efter generalforsamlingen præsenterede Jørn Nødskov og Inger Merstrand den lokalhistoriske hjemmeside og viste bl.a., hvordan man kan søge på historiske kort samt finde diverse oplysninger om sin slægt i renskrevne kirkebøger og folketællingslister. Selv om der var problemer med internetforbindelsen, fik tilhørerne alligevel et indblik i mange af de muligheder, der findes på nettet for at søge oplysninger om personer, om egnen og meget andet.

2. **Lørdag den 14. maj.** Bustur kl. 14 – ca. 16 rundt i Høgild-området med Bent Søbjerg som guide. Busturen slutter med kaffe og kage på Grønhøj kro.

Høgild rundt med bus og efterfølgende kaffe på Grønhøj Kro

Bendt Søbjerg fortæller om Høgild under turen, og Gregers Laigaard underholder på kroen

For et par år siden havde Lokalhistorisk Forening og arkivet udsolgt til en bustur Høgild rundt, og efter flere opfordringer gentages succesen lørdag eftermiddag den 14. maj.

Bendt Søbjerg er også denne gang guide på turen og fortæller om Høgilds historie både før og nu. Han er kendt for sin usædvanligt gode hukommelse og ved så godt som alt om Høgild, hvor han er født og har boet næsten hele sit liv. Her har Jeppe Aakjær færdedes, når han i kortere eller længere perioder boede hos distriktslægen i Sjørup, hvor han bl.a. skrev *Rugens Sange*. Når han var med lægen ude på sygebesøg, lyttede han til de historier, der blev fortalt, og brugte dem senere i sin digtning. Bendt Søbjergs far var født i 1895 og har selv fortalt sønnen om flere af de hændelser, Aakjær skriver om. Nogle af disse historier vil Bendt fortælle under busturen, der bl.a. går forbi den gamle, historiske Høgild Mølle og forbi Mads Doss' fødehjem på Rørgårdsvej.

Den gamle, idyllisk beliggende Høgild mølle, der nævnes første gang i 1550, har engang dannet rammen om et drama, som Jeppe Aakjær har kaldt 1800-tallets kriminalgåde. Dengang kom bønderne langvejs fra for at få malet deres korn, og der var liv og travlhed på møllen. I dag er det mange år siden, at møllehjulet gik i stå, og kun fuglesangen og lyden fra det nærliggende dambrug bryder stilheden ved den gamle mølle.

Høgild er et område, hvor tiden stort set har stået stille i en årrække, uden at der er opført nye huse eller foretaget væsentlige ændringer, og der er meget smuk og uberørt natur her nær ved Karup Å. Det er årets allersmukkeste tid i øjeblikket, og arrangørerne af busturen håber, at vejret vil vise sig fra sin bedste side under turen.

Hvis nogen af deltagerne skulle have lyst til at supplere Bendt Søbjerg med små anekdoter eller lignende, bliver der mulighed for det på Grønhøj kro, hvor turen afsluttes med kaffe og hjemmebagt kringle samt underholdning ved Gregers Laigaard.

Busturen inkl. kaffe og kringle koster kun 75 kr., og billetterne kan købes på Karup bibliotek eller i Frederiks Brugs. Da der kun er plads til 50 personer i bussen, er det en god idé at skynde sig at få billetter, hvis man vil med på turen. Bussen samler op kl. 12.35 ved Grønhøj kro, kl. 12.45 på parkeringspladsen ved Frederiks Brugs og kl. 13 på parkeringspladsen over for hotel Karup Å, og turen er færdig kl. ca. 16. Alle er velkomne.

Vellykket lokalhistorisk udflugt i lørdags.

Deltagerne i busturen samlet foran Grønhøj Kro.

Allerede få dage efter, at billetsalget var begyndt, kunne Lokalhistorisk Forening og arkivet melde udsolgt til busturen lørdag eftermiddag. Deltagerne havde en fin tur, selv om vejret ikke viste sig fra sin bedste side, og de fik en masse oplysninger og historier af guiden Bendt Søbjerg, der ved alt, hvad der er værd at vide om Høgild.

Turen sluttede med kaffe og kringle på Grønhøj Kro, hvor kroværten Gregers Laigaard underholdt med både erindringer og sang. Det er anden gang, foreningen har haft udsolgt til en bustur Høgild rundt.

Se flere billeder fra turen på:

<http://galleri.karuplokalhistorie.dk>

(vælg album til venstre, klik derefter i øverste højre hjørne af det store foto for diasshow).

3. **Onsdag den 17. august.** Guidet tur i Karup fra kirkebakken til Helligkilden, den gamle mølle og anlægget

I mange år var der dambrug ved den gamle Karup mølle, men det er for længst nedlagt, og nu har Viborg Kommune genetableret Aaresvad Å og anlagt en sti, der følger det bugtede åløb gennem det grønne, parklignende område. Det er bl.a. ad denne sti, turen går den 17. august. Selve stien er kun knap 400 m lang, men alt i alt er turen en del længere, selv om det stadig er en kort tur på mindre end 2 km. Til gengæld er det en tur med mange historiske minder, som de to guider, Ole Lenler-Eriksen og Inger Merstrand, kan fortælle rigtig meget om.

Allerførst skal deltagerne høre om Dorre Haal, der var ”krigskaal ved Gedhus”. Dernæst om kirken, hvis historie ikke findes tilsvarende i Danmark, og bagefter går turen til Helligkilden og den gamle mølle, der for længst er holdt op med at fungere som sådan, men som engang var en kendt mølle og i en årrække ejet af Blichers søn, Jens Frederik. Her blev byens el-

værk anlagt allerede i 1905, så Karup blev den første landsby i Danmark med elektrisk lys.

Deltagerne skal bl.a. høre om Karup mølles spændende historie. Her er den idylliske mølle og mølledammen fotograferet for ca. 100 år siden med det nybyggede Karup Hotel til højre.

Til sidst fortælles der om dambruget og om byens anlæg, som tidligere bare hed anlægget, men som nu hedder Lunden.

Turen begynder på parkeringspladsen ved Karup kirke kl. 19 og slutter samme sted kl. ca. 21. Bag den står Turistkontoret, Folkebladet og Lokalhistorisk Arkiv i Karup. Alle er velkomne, og der kræves ingen tilmelding.

Lokalhistorisk tur blev tilløbsstykke

Antallet af deltagere i den guidede tur i Karup den 17. var over al forventning. Selv om vejrodsigten havde lovet regn, blev det alligevel fint vejr om aftenen, og turen blev et helt

tilløbsstykke med i alt 155 deltagere, som fik en masse at vide om Karups historie helt tilbage til middelalderen.

Karupturen er et led i en række af ture forskellige steder i Viborg kommune med titlen, "Fod på Viborgegnen", og deltagerantallet er det hidtil højeste.

Se billeder fra turen på:

<http://galleri.karuplokalhistorie.dk>

(vælg album til venstre, klik derefter i øverste højre hjørne af det store foto for diasshow).

4. **Søndag den 21. august.**

Gudstjeneste i Bøgelund for første gang siden middelalderen...

Af Inger Merstrand, Lokalhistorisk Arkiv i Karup 1.9.2011.

Den 21. august var ca. 25 deltagere samlet til en friluftsgudstjeneste på Bøgelundgårds jord i det allersydligste af den tidligere Karup kommune. Her lå der engang i middelalderen en trækirke, hvis rester blev udgravet af arkæologer fra Viborg Stiftsmuseum i 1978-79, og gudstjenesten blev holdt netop på det sted, hvor kirken blev udgravet.

I dag ligger det ensomt beliggende område uopdyrket hen, og selve den plads, hvor kirken blev gravet ud, er en græsklædt fordybning imellem høje graner. Stedet er ikke nemt at finde, hvis ikke man ved, hvor det er. Men det ved Kurt Nielsen, som ejede Bøgelundgård, da kirken blev gravet ud sammen med 600-700 grave, og han fortalte om udgravningen og viste bl.a. flere grøfter, som arkæologerne har gravet.

I dag har hans søn overtaget gården, og grantræerne er vokset op omkring stedet, hvor trækirken blev gravet ud. Her samledes beboerne i Bøgelund til messe og bøn for 800-900 år siden, men det er umuligt at forestille sig, hvordan det er foregået. Det har under alle omstændigheder været helt anderledes end den solrige sensommerdag, da mænd og kvinder sad sammen under de høje graner og lyttede til sognepræst Lotte Boas' prædiken og sang med på de gamle salmer, der blev ledsaget af de klare toner fra en trompet.

Alteret var placeret, hvor trækirkens alter engang har stået.

Efter gudstjenesten var der fælles spisning, og til sidst fortalte Ole Lenler-Eriksen om kirken og det lille samfund, der gik til grunde kort før midten af 1300-tallet, muligvis på grund af pest eller sandfygning.

Se også menupunktet **Fra egnens historie med Udgravning i Bøgelund.**

5. **Lørdag den 12. november.** Åbent hus på Lokalhistorisk Arkiv i Karup, Østergade 23, kl. 14-17 i anledning af Arkivernes Dag. Der bliver mulighed for at se arkivet og høre om arbejdet med at bevare egnens historie for eftertiden, og alle er velkomne til at komme og få et lille indblik i, hvad der findes på det lille arkiv.

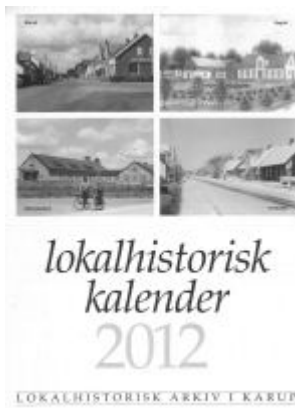
Arkivernes dag forløb stille og roligt

Der blev et jævnt rykind af besøgende på Arkivernes dag, så det var muligt at hjælpe alle med oplysninger om netop det, som den enkelte var interesseret i. Flere havde fornøjelse af at kigge i arkivets billedmapper fra forskellige områder i den gamle Karup kommune, og en af de besøgende afleverede et gammelt bryllupsbillede fra begyndelsen af 1940'erne, hvor hun selv havde været brudepige og derfor var fotograferet sammen med brudeparret.

6. December. Den lokalhistoriske kalender 2012 er klar.

Så er den lokalhistoriske kalender klar til salg de sædvanlige steder fra den 2. december, og som tidligere år er billederne fundet på arkivet og teksten skrevet af Inger Merstrand. De allerfleste billeder er fra før kommunesammenlægningen i 1970, da området var delt mellem Karup, Frederiks, Grove og Resen kommuner. Her ses f.eks. vejmanden Kræn Jørn med Karups første fejmaskine, der blev anskaffet samme år, som Karupspejderne med Aksel Hald i spidsen fejrede deres 25 års jubilæum. Man kan også se, hvordan Bredgade så ud, dengang der var sparekasse på hjørnet ved Østergade, og Danske Bank endnu ikke var bygget.

Billeder fra hele den tidligere Karup kommune.

Fra Skelhøje er der et billede fra dengang, der var en friskole på Bakken, og børnene legede sanglege i skolegården. Fra Kølvrå er der et luftfoto af den helt nye stationsby og fra Høgild en tegning af den idylliske, gamle mølle. Fra Havredal ses et hold meget unge, men flotte herregymnaster, og fra Fliegerhorst Grove, den tyske flyveplads, er der et billede af en af de mest imponerende bygninger derude, nemlig teatersalen. Endelig viser et billede lærer Ølgaard i sognebiblioteket i biologilokalet på Frederiks skole 1958, og fra december vises et rigtigt vinterbillede af Nørregade klædt i sne og rimfrost. De to nyeste fotografier er begge fra Frederiks. Det ene viser, da der var Textilmarked i den gamle skole, og det andet AIF's store seniorhold, fotograferet i 1972, da foreningen kunne fejre sin 50 års fødselsdag.

Helt lille opslagsværk.

Kalenderen udkom første gang i 2002, og hvis man har alle kalenderne, har man i alt 132 billeder, der fortæller om den nu nedlagte kommunes historie. Det vil sige, at man har et helt lille opslagsværk, som kan bruges til at søge oplysninger om en bestemt bygning eller hændelse. Inger Merstrand har planer om at skrive en indholdsfortegnelse til kalenderne, så det bliver nemmere at finde frem til oplysningerne i stedet for at skulle blade alle kalenderne igennem. Hvis nogen skulle mangle enkelte årgange, er de velkomne til at henvende sig på arkivet, da ikke alle årgange er udsolgt, og udgåede kalendere kan købes for en 10'er.

Som de andre år koster en kalender kun 60 kr., og den kan købes i Frederiks hos Dagli'Brugsen og Andelskassen og i Karup hos Døgn-kiosken og hos Land og Fritid. Desuden kan kalenderne købes på Karup og Frederiks bibliotek.